

בבית המשפט העליון

בג"ץ 7875/11

לפני :
כבוד השופט מ' נאור
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן

העותרים :
1. עמותה לשיקום וקידום שער אפרים
2. איתמר יוסף
3. דוד סעדיה
4. נורית דוד
5. שושנה דהרי
6. יפת שאלתיאל
7. יפתח חדד
8. צוריאל מנצור
9. תקווה מנצור

נ ג ד

המשיבים :
1. רשם האגודות השיתופיות
2. שער אפרים מושב עובדים להתיישבות שיתופית
בע"מ
3. עו"ד איתן ארז

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים : עו"ד אורן בן
בשם המשיב 1 : עו"ד מיטל בוכמן-שינדל
בשם המשיבים 2 ו-3 : עו"ד איתן ארז

פסק דין

1. שער אפרים הוא מושב בהליכי פירוק. העותרים הם על פי הנטען עמותה שמטרותיה קשורות למושב (להלן: העמותה) וכן, כהגדרת העותרים, בעלי נחלות, בנים ממשיכים ומשתכנים שנפגעו אישית מהחלטות רשם האגודות השיתופיות ומצווי תשלום שהטיל עליהם מפרק המושב. ברקע עומדת, בין היתר, פרשת הרחבת המושב, שהחלה בשנות ה-90 של המאה שעברה. נקבע, בהתבסס על עמדת היועץ המשפטי לממשלה, כי חברי האגודה (המושב) לא שילמו את מלוא דמי הפיתוח עבור מגרשים

שהם קיבלו במסגרת ההרחבה, מקום שמשתכנים חיצוניים בהרחבה שילמו דמי פיתוח מוגדלים; מכאן, שעל חברי האגודה להשלים לקופת הפירוק את מלוא דמי הפיתוח עבור מגרשיהם בהרחבה. הצווים על-תנאי המבוקשים בעתירה מכוונים לביטול צווי התשלום שהוציא מפרק המושב "כנגד העותרים 9-2, וכלל בעלי הנחלות במושב" וכן לביטול שלוש החלטות של רשם האגודות השיתופיות שניתנו עוד בשנים 2007 ו-2009 בקשר לפרשה (להלן: שלוש ההחלטות).

2. מדובר בענייני פירוק אגודה שיתופית. בענין זה לא הוסמך בית המשפט לענינים מינהליים (ראו פריט 39 לתוספת הראשונה ופריט 1 לתוספת השניה לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000). עם זאת דין העתירה להימחק על הסף מכמה וכמה טעמים. על כל צווי התשלום שזכו להתייחסות פרטנית וצורפו לעתירה (ראו סעיף 24 לעתירה), תלויים ועומדים ערעורים בפני רשם האגודות השיתופיות (ראו סעיף 59 לתגובה המקדמית מטעם המדינה), כפי שהעותרים עצמם טוענים (סעיף 2 לעתירה). מכאן שמדובר בעתירה מוקדמת (בג"ץ 5875/00 ליכט נ' משרד הביטחון (לא פורסם, 14.9.2000); בג"ץ 2624/06 קסה נ' שר הפנים (לא פורסם, 29.3.2006)). די בכך על מנת למחוק את העתירה בענין צווי תשלום אלה, גם מבלי להכריע בטענות המדינה לפיהן חלק מצווי תשלום אלו הוצאו נגד אנשים שאינם מיוצגים כדין בעתירה.

3. יש למחוק על הסף גם את העתירה בכל הנוגע לדרישה לבטל צווי תשלום שהוצאו נגד "כלל בעלי הנחלות במושב". העותרים אינם בגדר "כלל בעלי הנחלות". גם אם אניח כי מדובר בצווי תשלום אשר כבר נדונו בהחלטה של רשם האגודות השיתופיות, אין מקום לדון בעתירה על צווי תשלום נוספים אלה, מבלי שעומדים בפנינו, כעותרים, האנשים נגדם הם הוצאו. זאת, אף אם נראה בעמותה עותרת ציבורית או ארגון המבקש לייצג את האינטרסים המשותפים לחבריו. בנוגע לעותרת ציבורית נקבע –

"מקום בו ישנם נפגעים ישירים ממעשה מינהלי, והם עצמם נמנעים מלעתור לבית המשפט, עשוי בית המשפט שלא להכיר בזכות העמידה של העותרת הציבורית" (בג"ץ 5188/09 התאחדות קבלני השיפוצים לשיקום נ' מדינת ישראל, פס' 7 (טרם פורסם, 14.3.2011) ואסמכתאות שם) (להלן: ענין התאחדות קבלני השיפוצים לשיקום)).

4. אם נבחן את העמותה כארגון המבקש לייצג את האינטרסים המשותפים לחבריו, מתן זכות עמידה לגוף כזה נתון לשיקול דעתו של בית המשפט (ראו ענין התאחדות קבלני השיפוצים לשיקום, פס' 8). כפי שנפסק שם, על בית המשפט לשקול:

”... מהו היקפם של חברי הארגון שנפגעו לכאורה כתוצאה מן המעשה המינהלי...; האמנם פועל הארגון לפי רשותם של הנפגעים הפרטניים; היש באפשרותו של הארגון להציג את התמונה העובדתית והראייתית המלאה בפני בית המשפט; והאם לא קיים לכל אחד מאותם נפגעים פרטניים, אותם מייצג הארגון, סעד חלופי יעיל. הגיונם של הדברים חופף במידה רבה את הרציונאלים שעמדו בבסיס הסייג להכרה בעותרת הציבורית: בית המשפט מבקש לוודא כי הסיכון לכך שייסתם הגולל על טענותיהם הפרטניות של הנפגעים הפרטניים, נלקח על דעתם ומרצונם של הפרטים המרכיבים את הארגון; בית המשפט מבקש לוודא כי בפניו התמונה העובדתית המלאה הדרושה להכרעה בסוגיה; ולבסוף, בית המשפט מבקש לוודא כי הפרטים המרכיבים את הארגון לא יצרו לעצמם מסלול עוקף לסעד החלופי הקיים בפניהם” (שם).

בעתירה שבפנינו, נטען כי העמותה “היא עמותה שהתאגדה כדין ברשם העמותות בישראל, שחבריה הם בנים ממשיכים ומשתכנים בישוב, שמטרתה שיקום המושב שער אפרים, ייזום מיזמים שיגרמו לגיוס כספים לכיסוי חובות [המושב], ופיתוח המושב לרווחת התושבים.” לא נטען כי “כלל בעלי הנחלות במושב”, שנגדם הוצאו, לטענת העותרים, צווי תשלום, הם חברים בעמותה או שהם הסכימו לייצוגם בידי העמותה והסכימו לסיכון כי עתירת העמותה תסתום את הגולל על ענינם הפרטי. די בכך כדי למחוק על הסף גם את העתירה ככל שהיא נוגעת לצווי תשלום נגד “כלל בעלי הנחלות במושב”.

5. יש למחוק על הסף גם את העתירה ככל שהיא נוגעת לשלוש ההחלטות הקונקרטיות של רשם האגודות השיתופיות הנזכרות בעתירה. מדובר בהחלטות שנתן רשם האגודות השיתופיות בשנים 2007 ו-2009 בקשר לחיוב חברי האגודה בתשלום דמי הפיתוח. לטענת העותרים הם למדו לראשונה על שלוש ההחלטות רק בעקבות מכתב של המפרק מיום 9.8.2011 (ראו סעיפים 24-25 לעתירה). עולה מההחלטות עצמן ומטענות המדינה בתגובתה המקדמית, כי חלק מהעותרים היו צד לחלק מההליכים מושא שלוש ההחלטות. אולם, כך או כך דין העתירה בענין שלוש ההחלטות להימחק על הסף, גם אם אניח, לצורך הדיון, שלא מתקיים בעניינן שיהוי כבד. סיבת תקיפת שלוש ההחלטות, לטענת העותרים עצמם, היא כי -

"כל הערעורים המוגשים למשיב 1 [רשם האגודות השיתופיות], כנגד צווי תשלום בגין דמי הפיתוח, נדחים אוטומטית לאור החלטותיו של המשיב 1 (נספחים ע/1-3/ע) [הם 3 ההחלטות – מ"נ], ולכן מן הראוי לתקוף בבג"צ את ההחלטות הנ"ל, בטרם שמיעת הערעורים התלויים ועומדים..." (סעיף 2 לעתירה; ההדגשה הוספה).

העתירה נגד שלוש ההחלטות הוגשה, אם כן, לשיטת העותרים עצמם, בשל כך שההחלטות הצפויות בערעורים התלויים ועומדים על צווי תשלום עלולות להתבסס עליהן. מדובר, למעשה, בעתירה נגד ההנמקה העתידית בהחלטות בערעורים שטרם נפלה בהם הכרעה. כפי שעתירה נגד ענין הנדון בערעור תלוי ועומד היא עתירה מוקדמת, כך גם עתירה נגד ההנמקה (העתידית והמשוערת) בהחלטה בערעור תלוי ועומד מהווה עתירה מוקדמת.

6. סעדים נוספים שהתבקשו בעתירה עניינם ביטול צווי התשלום ושלוש ההחלטות, נוכח זיכוי במשפט פלילי שהתנהל בקשר לפרשת דמי הפיתוח, או בשל כך שהכסף העודף ששילמו המשתכנים החיצוניים לא הושב להם. טענות אלה, מקומן, אף הן, בערעורים התלויים ועומדים. הסעד האחרון המבוקש בעתירה עניינו קיזוז חובות המושב לחברי האגודה לפני הפירוק ואחרי הפירוק וקיזוז הכנסות המושב בגין עיבוד חקלאי משותף כמפורט במכתב של המפרק מיום 21.8.2006. טענת הקיזוז היא טענה שאף מקומה במסגרת ערעורים על צווי התשלום. עיון בפירוט שורה של טענות קיזוז, לרבות בענין עיבוד משותף, בסעיף 5 לכתבי הערעור של חלק מהעותרים על צווי תשלום מעלה, כי אף העותרים סבורים כך. העותרים גם כרכו בעתירה אחת שלל עניינים שאין לכרוך אותם זה בזה.

7. על יסוד כל האמור, דין העתירה להימחק על הסף – והיא נמחקה. העותרים יישאו בהוצאות רשם האגודות השיתופיות בסך של 15,000 ₪ ובהוצאות המפרק בסך של 15,000 ₪.

ניתן היום, ז' אדר, תשע"ב (1.3.2012).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט